

Advies leenrechtvergoeding in de Bibliotheek op school

Binnen de Bibliotheek op school worden veel collecties uitgeleend. Dat gebeurt vooral in de school, maar vaak ook aanvullend in een (mobiele) bibliotheekvestiging of via digitaal gereserveerde materialen uit een (achtergrond) collectie op afstand. In deze situatie is het voor de openbare bibliotheek belangrijk zich goed te realiseren wanneer wel of niet een leenrechtvergoeding moet worden afgedragen aan Stichting Leenrecht.

Deze notitie geeft inzicht in de vraag wanneer een uitlening wel of niet leenrechtplichtig is. Daarbij moet onder andere worden gekeken naar de vraag wie er uitleent, aan wie wordt uitgeleend en welke instelling de uitleningen verantwoordt in haar jaarstatistieken.

Het advies is opgesteld in afstemming met de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB). In het kader van de Stichting Onderhandelingen Leenvergoedingen (StOL) heeft Stichting Leenrecht het voornemen uitgesproken om de komende tijd in overleg met de VOB nadere richtlijnen op te stellen over toepasselijkheid van het leenrecht bij de vele varianten die kunnen voorkomen bij de Bibliotheek op school. Deze notitie wordt naar aanleiding daarvan zo nodig bijgesteld. De verantwoordelijkheid om opgave te doen van gemaakte uitleningen binnen deze wettelijke kaders, ligt vanzelfsprekend bij de bibliotheken zelf.

Leenrecht in het rekenmodel

In de toolkit van de Bibliotheek op school vindt u een rekenmodel om de kosten per collectievariant in kaart te brengen. Bij elke variant is een regel opgenomen voor het meetellen van een vast bedrag per uitlening. Deze regel staat nu nog op p.m. U kunt hier zelf de toepasselijke leenrechtstarieven invoeren. Deze tarieven worden elk jaar vastgesteld in februari en gepubliceerd op www.leenrecht.nl. Het tarief 2012 voor boeken bedraagt € 0,1249 per uitlening. De leenrechtstarieven worden in versie 2 van het rekenmodel opgenomen.

Wat is leenrecht?

Op het uitlenen door openbare bibliotheken is de wettelijke regeling van het leenrecht van toepassing. Dat betekent dat voor het openbaar uitlenen van auteursrechtelijk beschermde werken geen voorafgaande toestemming van rechthebbenden is vereist, mits aan hen een billijke vergoeding wordt betaald. Dit recht op een billijke vergoeding heet leenrecht.

De hoogte van de leenrechtvergoeding wordt jaarlijks vastgesteld door de StOL. In het bestuur hiervan zijn rechthebbenden via Stichting Leenrecht en de betalingsplichtige bibliotheken via de VOB op evenwichtige wijze vertegenwoordigd. Bibliotheken moeten elk jaar voor 1 april opgave doen aan Stichting Leenrecht van het aantal uitleningen in het voorafgaande jaar. Deze organisatie is door de overheid aangewezen om de leenrechtvergoedingen te incasseren en te verdelen onder rechthebbenden, zoals auteurs en uitgevers.

Welke bibliotheken zijn leenrecht verschuldigd?

Alle voor het publiek toegankelijke bibliotheken zijn leenrecht verschuldigd. In de praktijk zijn dat in hoofdzaak de openbare bibliotheken. Een aantal bibliotheken is vrijgesteld van de betaling van de leenrechtvergoeding. Dat zijn onder andere de bibliotheken bij instellingen van onderwijs en onderzoek en de Koninklijke Bibliotheek. Schoolbibliotheken in het primair en voortgezet onderwijs hoeven dus geen leenrechtvergoeding te betalen.

Zijn uitleningen in het kader van de Bibliotheek op school vrijgesteld van leenrecht?

Voor de beantwoording van deze vraag is bepalend onder wiens verantwoordelijkheid er wordt uitgeleend.

Vrijstelling

Als uitleningen aan leerlingen en leerkrachten plaatsvinden in en onder verantwoordelijkheid van de school, dan hoeft geen leenrecht te worden betaald, omdat het dan valt onder het vrijstellingsregime. In deze situatie is niet van belang of de school een eigen collectie heeft of dat zij gebruik maakt van collecties die ter beschikking worden gesteld door de bibliotheek of provinciale serviceorganisatie.

Geen vrijstelling

Als de uitleningen in het gebouw van de school plaatsvinden, onder verantwoordelijkheid van de bibliotheek, dan moet over de uitleningen wel een leenrechtvergoeding worden betaald aan Stichting Leenrecht. Hiervan is onder andere sprake als de bibliotheek in de school fungeert als bibliotheekvestiging die publiek toegankelijk is, zoals in het geval van een buurtbibliotheek of bij multifunctionele accommodaties (brede school). In deze situaties worden de uitleningen als eigen uitleningen van de bibliotheek vermeld in de jaarstatistiek bij het jaarverslag.

Leenrecht en bijzondere situaties in de Bibliotheek op school

Klassikaal lenen/persoonlijke bibliotheekpas de Bibliotheek op school

Klassikaal lenen in een (mobiele) vestiging van de bibliotheek is leenrechtplichtig, want de uitlening vindt plaats in en onder verantwoordelijkheid van de bibliotheek. Dit geldt ook voor uitleningen aan leerlingen en leerkrachten in de bibliotheek, al dan niet via een persoonlijke bibliotheekpas voor alle leerlingen van de school.

In bruikleen beschikbaar stellen van wissel- en andere collecties

Op de uitlening tussen bibliotheken onderling (IBL) is het leenrecht niet van toepassing. Als de bibliotheek wissel- en/of projectcollecties beschikbaar stelt aan de schoolbibliotheek voor gebruik binnen en onder verantwoordelijkheid van de school, dan hoeft voor het in bruikleen beschikbaar stellen (uitlenen) van deze collecties geen leenrechtvergoeding te worden betaald.

Digitaal reserveren en lenen

In deze situatie kunnen leerlingen met behulp van hun persoonlijke bibliotheekpas via het bibliotheekstelsel materialen reserveren uit de (vaak in een apart depot geplaatste) collectie van de bibliotheek. De uitlening hiervan wordt geregistreerd op naam en bibliotheekpas van de leerling en op school afgeleverd. De uitleningen die op deze wijze door de bibliotheek worden geregistreerd zijn leenrechtplichtig. Het maakt in dit verband niet uit of het uitgeleende werk afkomstig is uit de eigen (achtergrond)collectie of de (achtergrond)collectie van de provinciale serviceorganisatie.

NB: Als de bestellingen uitsluitend worden uitgeleverd via een speciaal depot bij een provinciale serviceorganisatie of andere instelling, kan op grond van administratieve redenen desgewenst worden afgesproken dat de leenrechtvergoeding voor de aldus uitgeleende boeken worden betaald door de beheerder van dat depot, in plaats van door de bibliotheek in wiens naam wordt uitgeleend.

Lenen in de schoolbibliotheek

Voor de uitleningen, die onder verantwoordelijkheid van de school worden verricht door de school(bibliotheek,) voor gebruik door leerlingen in de school of thuis, is geen leenrecht verschuldigd. Daarbij is ook niet van belang of de school voor het beheer van de schoolbibliotheek gebruik maakt van een door de bibliotheek aan de school beschikbaar gesteld digitaal zoek- en uitleensysteem, zoals het speciaal voor scholen bedoelde EducatWise of V@school.

Colofon

Auteurs

SIOB, Evert Slot

Eindredactie

de Bibliotheek op *school*, Astrid van Dam

Copyright

© debibliotheekopschool.nl 2012
Sectorinstituut Openbare Bibliotheken
Grote Marktstraat 43
2511 BH Den Haag
+ 31 (0)70 3090 222
www.debibliotheekopschool.nl

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door de samenwerking van Stichting Lezen en SIOB binnen het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande toestemming van debibliotheekopschool.nl worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt.